

Okruh Stěny

**Božanov → Radków → Karlów → Ostra Góra → Machovská Lhota → Machov → Bělý →
→ Police nad Metují → Suchý Důl → Hlavňov → Pasa → Křinice → Martínkovice → Božanov**

Stolové hory v severovýchodních Čechách a v jihozápadním Polsku jsou jedním horským masívem. Budované z opuk a pískovců dominují krajíně v Polické a Broumovské kotlině i okolí lázní Chudoba, Dušníky a Polanice. Nabízíme Vám projížďku kolem cca 10 km dlouhého asymetrického hřbetu Broumovských stěn v ČR a nejvyšší stolové hory Szczeliniec (Hejšovina) 919 m n.m. v PR, po silnicích převážně málo zatížených automobilovou dopravou, s četnými pěknými vyhlídkami.

Časový rozvrh jízdy (bez zastávek pro středně zdatné)

(Na české straně okruhu je trasa značena červenou pásovou cykloznačkou)

Božanov, obecní úřad → státní hranice	8 min.	(1,9 km)
státní hranice → Radków	6 min.	(2,2 km)
Radków → Karlów	55 min.	(11,1 km)
Karlów → Ostra Góra, st. hranice	15 min.	(5,6 km)
Ostra Góra, st. hranice → Machovská Lhota, most	4 min.	(1,8 km)
Machovská Lhota, most → Machov	2 min.	(0,5 km)
Machov → Bělý	12 min.	(2,1 km)
Bělý → Police nad Metují	15 min.	(4,0 km)
Police nad Metují → Suchý Důl	8 min.	(2,0 km)
Suchý Důl → Hlavňov, kravín	3 min.	(0,8 km)
Hlavňov, kravín → Hlavňov	5 min.	(1,5 km)
Hlavňov → Pasa	20 min.	(3,4 km)
Pasa → Pod Pasy	4 min.	(1,9 km)
Pod Pasy → Amerika, rozc.	15 min.	(3,3 km)
Amerika, rozc. → Křinice, statek.	5 min.	(2,2 km)
Křinice, statek → Křinice, Pod letištěm	5 min.	(2,4 km)
Křinice, Pod letištěm → Martínkovice	8 min.	(2,7 km)
Martínkovice → Božanov, obecní úřad	10 min.	(2,9 km),

Kratší varianta okruhu (po červené a modré pásové značce):

červená značka

Božanov, obecní úřad → státní hranice	8 min.	(1,9 km)
státní hranice → Radków	6 min.	(2,2 km)
Radków → Karlów	55 min.	(11,1 km)
Karlów → Ostra Góra, st. hranice	15 min.	(5,6 km)
Ostra Góra, st. hranice → Machovská Lhota, most	4 min.	(1,8 km),

modrá značka

Machovská Lhota, most → Božanov, obecní úřad	37 min.	(6 km)
---	---------	--------

Celkový čas: 3 hod 20 min. (52,4 km)

2 hod 5 min. (22,8 km) - kratší varianta

Rizika a nebezpečí na trase

V lesích v ČR je cyklostezka zčásti vedena po asfaltových silničkách, které byly postaveny pro odvoz a přibližování dřeva. Místy jsou tyto komunikace nepřehledné. Jezděte velmi opatrně zejména ve sjezdech a na souběhu se značenými turistickými cestami pro pěší. Pozor! pásové značení cyklostezky provoz lesního hospodářství neomezuje!

Rychlost jízdy je nutné podřídít těmto dvěma základním pravidlům:

- 1) cyklista podniká jízdu na vlastní nebezpečí,**
- 2) před cyklistou mají vždy přednost pěší turisté!**

Před vjezdem na státní silnici na rozcestích Pasa a Pod Pasy zastavte! Automobilový provoz na silnici II/303 Police n.M. - Broumov bývá silný. V 2 km dlouhém úseku Božanov - státní hranice - Radków pojedete po státní silničce postavené v roce 2002. V úseku státní hranice - Radków je povrch komunikace místy šterkovitý. Špatně sjízdny je zejména pro silniční kola.

Buďte opatrní na hlavní silnici z Radkówa do Karlówa. Zejména v letní turistické sezóně je zde silnější automobilový provoz. Pomalu sjíždějte z vrcholu nad Karlóvem ke stání hranici v Machovské Lhotě. Asfaltová silnička je v délce cca 4 km místy rozbitá a slouží provozu lesního hospodářství!

Zajímavosti na trase

Božanov	- barokní kostel sv. Maří Magdalény postavený v l. 1735-40 (pozoruhodná barokní centrála, zaklenutá kupolí s osmi výsečemi), zděné statky broumovského typu, hřbitovní pozdně gotická brána ze 16.stol., kamenné kříže a plastiky, Mariánská studánka s poutní kaplí P. Marie z r. 1890
Radków	- renesanční radnice, pozdně gotický farní kostel ze 16. stol. (přestavěný v 18. stol.), pomocný kostel sv. Andřeje Boboliho, hřbitovní kaple, kapličky u cest, obranné valy z 15. stol., socha sv. Jana Nepomuckého, kamenné domy na náměstí z 18. a 19. stol.
Karlów	- již v 19. stol. známá turistická osada ve Stolových horách na úpatí Hejšoviny. Byla založena v r. 1730 pruským králem Karlem VI.
Silnice sta zatáček	- vybudována v letech 1867 - 1870. Spojila Radków s Kudowou Zdrój, 2 města na úpatí Stolových hor. Je dlouhá 23 km a překonává výškový rozdíl 400 m.
Machovská Lhota	- roubené chalupy, čp. 54 - býv. tzv. Kubečkova evangelická fara, rodiště Karla Dostála, (1750-1813) vůdce zbouřených sedláků na Policku.
Machov	- barokní kostel sv. Václava (1695), sloup P. Marie (1761), několik roubených domů (např. kovárna 1799), zemědělské statky broumovského typu, památný strom „Šrůtkova lípa“.
Bělý	- čp. 1 statek Karla Dostála (1750-1830) vůdce vzbouřených sedláků na Policku.
Police nad Metují	- bývalý benediktinský klášter (1296-1306, přestavěn 1676-1773), klášterní - nyní farní kostel Nanebevzetí P. Marie (před r. 1294, stavební úpravy 1716, 1723, 1760, 1894-95), hřbitovní kostel (původně farní ze 14. stol.), radnice z r.1740 - osmiboká novogotická věž s cimbuřím byla dostavěna r. 1876, stará roubená škola (1785), na náměstí - mariánský sloup (1707), empírová kašna (1818), artéský pramen zv. Julinka z přelomu 19. a 20. stol.
Suchý Důl	- chalupy podkrkonošského a slezského typu, zděný Broumovský statek, kamenné barokní kříže, křížová cesta a kaple z roku 1893 na místě údajného zjevení P.Marie.
Hlavňov	- pískovcové sousoší ukřižování se sochami světců, roubené chalupy z 19..stol., podél potoka mokré louky a olšiny se vzácnou květenou.
Křinice	- zděné Broumovské statky z 18.a 19. století, v lese kaple sv. Huberta s křížovou cestou, nad osadou Amerika při červeně značené turistické cestě na Hvězdu kaple P.Marie Sněžné (1802, opravena 1999), na hřebeni Broumovských stěn kaple Panny Marie (1709) a turistická chata s vyhlídkami na Broumovskou kotlinu, kamenné kříže a plastiky v obci.
Martínkovice	- Broumovské statky, kostel sv.Jiří a sv.Martina (1692-1698), barokní kamenný most nad Stěnavě, hřbitov zajateckého tábora z 1. světové války a pohřebiště sovětských vojáků zajatých ve 2 .svět .válce, barokní pískovcové kříže a plastiky.

Národní přírodní rezervace (NPR) Broumovské stěny (1956) - výrazný, zalesněný, nesouměrný horský hřbet a **Národní park Stolové hory (1993)** - krajinářsky atraktivní křídový horský masív pokrytý z 89 % lesy. Obě chráněná území budují křídové pískovce a slepence - pískovcové věže, skalní hříby, pseudokrasové jeskyně, rokle, soutěsky, četné vyhlídky, naleziště vzácných rostlin, biotopy lesní zvěře a chráněných druhů živočichů.

Popis cyklotrasy

výška	(km)	
395	1,9	Trasa začíná a končí u obecního úřadu v Božanově Po nové asfaltové silničce vyjedeme k hraničnímu přechodu do Polské republiky.
395	2,2	Kvalitu našich kol prověří další 1 km kamenité cesty směrem do Radkówa . Z kraje města je již jízda opět příjemnější. U kostela můžeme pokračovat přímo až na náměstí. a seznámit se s městem. Značka zde ale odbočuje doprava a po silnici vede až na hlavní komunikaci z Radkówa na Karlów.
388	3,3	Po 600 m dojedeme k odbočce na Radkóvský záliv (rekreační oblast s možností koupání, hlídání parkoviště kol). Dále ale pokračujeme po hlavní silnici. Čeká nás nejnáročnější 9 km stoupání. Pozor! V letním období značné fyzické vypětí z jízdy znásobuje psychická zátěž z hustšího automobilového provozu. Unavené tělo a rozrušené nervy ale zase mohou sklidnit výhledy od
520	6,9	pískovcového lomu , či
650	8,9	procházka v labyrintu Radkowských skal u zatáčky Stroczy Zakret. Když konečně opustíme les ,
755	15,2	zastaví nás majestátní „dvojhrb“ Hejšoviny nebo o chvilku později rekreační osada Karlów . Najdete-li za hezkého počasí vhodné místo na uložení kola, neváhejte a vyšlápněte si na vrchol Hejšoviny. Později se určitě budete ve vzpomínkách vracet k pískovcovému skalnímu městečku a k pohledům z ptačí perspektivy na Broumovský výběžek, Orlické, či Bystřické hory, možná i Králický Sněžník.

795	16,2	Z Karlova nás čeká ještě 1 km stoupání na nejvyšší bod trasy a poté 4 km sjezdu po poškozené
540	20,8	asfaltové silničce.přes osadu Ostra Góra na hraniční přechod v Machovské Lhotě. První vesničku
479	22,6	v Čechách připomínají roubené chalupy i novější rodinné domky, zahrádky a mezi staveními
475	23,1	se vinoucí potok Trnkava. Od rozcestí u mostu ve Lhotě to je už jen skok přes kopec
		do Machova . Bor (Skalniak) dominuje svou majestátností celému Machovsku. Členitá krajina lesů,
		luk, pastvin i drobných polí vytváří ideální podmínky pro letní i zimní sporty a turistickou. Z náměstí
		sjedeme po dlážděné silnici k mostu přes Židovku a hned za ním odbočíme doprava, projedeme
		kolem bývalé textilky a nejprudším stoupáním na trase se vyšplháme do sedla, ze kterého
		shlédneme celé panorama „Českého Švýcarska.“
488	25,2	Pracně získanou výšku ale opět ztratíme sjezdem do osady Bělý , abychom opět po krátké rovince
450	29,2	mezi staveními vyšlapali poslední nepříjemné stoupání. Vydržte, neboť s pohledem na Polickou
		kotlinu nás trasa vede 3 km dlouhým sjezdem do Police nad Metují . Rozcestí s odpočívadlem a
		informačním panelem je pod Správou Chráněné krajinné oblasti Broumovsko u parkoviště
		osobních automobilů.
524		Po tzv. staré suchodolské silnici vyjedeme Velkou Ledhují nad Suchý Důl . Cestou se nám otevrou
		výhledy na Polickou kotlinu s městem, stolovou horu Ostaš., později i na SuchýDůl. Z vrcholu
		stoupání sjedeme mezi domy na státní silnici. Jen 500 m nás dělí od středu obce.
496	31,2	od rozcestníku mezi prodejnou potravin a citlivě opravenou chalupou vyjedeme po asfaltové
		silničce 1 km dlouhým stoupáním ke kravínu.
525	32,0	rozcestí - začátek Pánovy cesty (kratší náročná zeleně značená cyklotrasa do osady Amerika je
		vhodná jen pro horská kola).
530		na vrcholu stoupání míjíme vpravo velkokapacitní kravín , na křižovatce neodbočíme, ale
		pokračujeme přímo k Hlavňovskému rybníku (možnost koupání) a do Hlavňova. Dvě křižovatky
		v obci projedeme přímo.a kolem
499	33,5	obytných stavení sjedeme po asfaltové silnici k hostinci U Doležalů a na rozcestí pod bývalou
		školou ze silnice odbočíme doprava . Následuje 1 km mírného stoupání po kamenité polní cestě
		s kolejiemi vyjetými od mechanizace.
538		V lese je povrch cesty opět lepší. Po asfaltové lesní silničce překonáme 3 prudší stoupání
		s krátkými sjezdy. Pozor! Jed'te opatrně! Zatáčky v lese jsou nepřehledné a na cestě může stát
		odvozní souprava nebo lesní mechanizace . Rovněžším úsekem dorazíme až k hlavní silnici
		z Police nad Metují do Broumova.
586	36,9	při výjezdu z lesa zastavíme a dobře se rozhlédneme! Odbočíme doprava, po 100 m dosáhneme
		vrcholu. Pozor! Dvoukilometrový sjezd je v hustším automobilovém provozu nebezpečný!
496	38,8	pod Pasy opět použijeme lesní asfaltovou silničku. Čekají nás delší i kratší, mírnější i prudší
498		stoupání a sjezdy převážně lesem. Naši pozornosti neunikne kaple sv. Huberta na Křížové cestě
467		a po 2km jízdy od rozcestí Pod Pasy výhled z kraje lesa doleva na Broumovskou kotlinu
		s Broumovem a před námi na masív Stěn s kapličkou a turistickou chatou na Hvězdě .
		Nejbližšími statky se již připomínají také Křínice . Obecní nezpevněná cesta je zde 1,2 km dlouhá.
		Červená značka nás po ní přivede lesem až
450	42,2	k rozcestí v osadě Amerika .
400	44,4	Dále nás čeká lehká jízda po silničce obcí Křínice kolem rozcestí u statku až na státní silnici.
		Broumov - Božanov.
393	46,8	Odbočíme doprava a vyšlapeme krátký kopeček ke sportovnímu letišti . Silnice lemovaná
383	49,5	stromořadím se dále vine až do Martínkovic . Neopakovatelné panorama Broumovských stěn nás
52,4		provází i cestou zpět do Božanova .

V km 22,6 v Machovské Lhotě u mostu si můžeme okruh zkrátit po modré pásové cyklistické značce trasou přes hory. Je náročná a vhodná pouze pro horská kola. V posledním úseku stoupání na hřeben Broumovských stěn k Machovskému kříži je sjízdná jen pro zdatné sportovce. Kamenitá cesta zde zastaví téměř každého cyklistu. Pokud jste výjimkou, patří vám obdiv! Pozor sjezd do Božanova je nebezpečný. Cesta je místy ve špatném stavu. Šetřete své zdraví a buďte ohleduplní zejména vůči chodcům. Trasa je současně modře značenou turistickou cestou pro pěší!!

Z historie vzniku trasy

Myšlenka vyznačit cyklotrasu ve Stolových horách se narodila na Správách CHKO Broumovsko a NPGS v roce 1996. Vybrat komunikace, které spojí dvě turisticky atraktivní oblasti na obou stranách státní hranice nebyl úkol těžký. Vždyť pro většinu dnes dobře vybavených kol jsou i horší silnice dobře sjízdné. Ochránci přírody tak chtěli svým malým dílem přispět k rozvoji šetrných forem turistiky v obou velkoplošných chráněných územích.

Díky finanční podpoře z programu Phare se podařilo partnerům z národního parku vyznačit a vybavit základními informačními tabulemi a odpočívadly část cyklotrasy na polském území hned v následujícím roce. Plastové značky i tabule však byly brzy zničeny. A tak teprve přičiněním Sdružení měst a obcí Broumavska, Policka a Teplicka (dále Sdružení) mohl být okruh otevřen až v roce 2000. Značení je na české straně provedeno červenou pásovou značkou, na straně polské červenou značkou dle pravidel polských. 11 informačních panelů v Čechách a 2 v Polsku jsou stejného provedení .

Cyklotrasu připravil:

Sdružení města a obcí Broumavska, Policka a Teplicka, Správa Národního parku Stolové hory, Správa CHKO Broumavsko.
(J. Rohulán 15.2.2002)